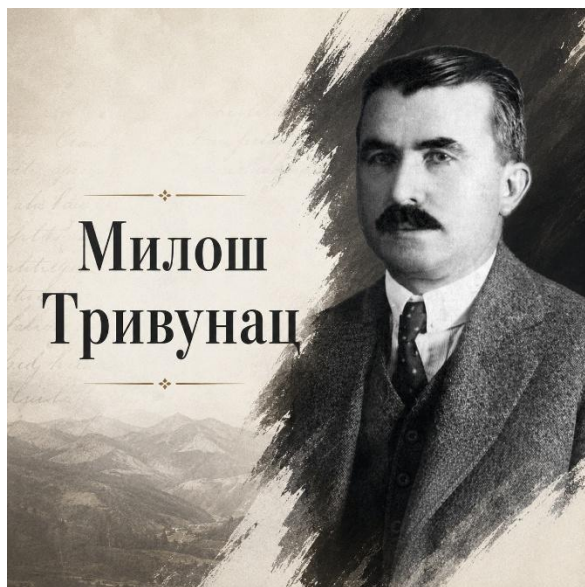

ГЕРМАНО(Б)ЛОГ

Милош Тривунац (1876 — 1944) – први српски германиста

Милош Тривунац био је један од утемељивача српске германистике, угледни филолог, преводилац, књижевни историчар и професор Универзитета у Београду. Рођен је 28. јула 1876. године у Алексинцу. Школовао се у Нишу и Београду, а усавршавао у Минхену и Лајпцигу, гдје је 1902. године одбранио докторат из филологије. Међу његовим значајнијим дјелима издвајају се студије о Гетеу, посебно „Гетеов Фауст“, „Гете“, као и рад „Немачки утицај на наш језик“. Године 1940. изабран је за члана Српске краљевске академије (данас САНУ). Његов живот и рад обиљежени су и сложеним историјским околностима Другог

свјетског рата, када је кратко обављао функцију министра просвјете у Влади народног спаса Милана Недића. Након ослобођења Београда 1944. године ухапшен је и страдао. Милош Тривунац остао је упамћен прије свега као научник који је поставио темеље српске германистике и као један од најзначајнијих српских филолога прве половине XX вијека.

У овом чланку доносимо Тривунчев поглед на поријекло и употребу назива *Нијемац* и *Швабо*:

„Назив *Немац*, који је у нашем књижевном језику у искључивој употреби, долази, по најраширенијем тумачењу, од речи *нем*, и означава првобитно све оне који говоре неразумљивим језиком, који су неми за оне којима се обраћају, дакле су странци. Назив је, као што се види, у том случају добио у току времена уже значење, јер данас означава не странца уопште, већ једну специјалну врсту странаца. По другом, новијем тумачењу, назив Немац долазио би од имена германског племена *Nemetes*, које је у време Јулија Цезара живело на Рајни. Није међутим немогуће да је народна етимологија, баш и кад би то био случај, довела реч Немац у везу са *нем*, и то на малочас поменути начин.

Али треба забележити и то да наш народ, насупрот књижевном језику, Немце обично назива *Швабама*. Тај назив није неоправдан, и не би било нимало штете да је он унет и у књижевни језик. Јер је српски народ у овом случају поступио као и француски; то јест он је име швапског племена, чији му је један део географски најближи од свих Немаца, пренео на цео немачки народ онако исто као што и Французи све Немце зову Алеманима или Аламанима, а Немачку Алеманијом (*allemand*, *Allemagne*), из простог разлога што се немачко алеманско племе, у Елзасу и Швајцарској, налази у њиховом непосредном суседству. Овоме треба додати да и у Финској, из истог разлога, све Немце зову Саксонцима.

Сва су та уопштавања могла доћи утолико лакше уколико је код Немаца национална свест столећима била далеко слабија од племенске; сасвим је дакле природно што неки од околних народа нису Немце схватили као целину, кад се ни они сами нису осећали као целина. Занимљиво је, најзад, да реч "Шваба" показује и даље тежњу да се развија у правцу сасвим супротном ономе којим је ударила реч "Немац", узимајући све шире значење. Јер данас "Шваба" код нашег народа врло често означава не само Немца, већ уопште становника западне и средње Европе, и на тај се начин приближује значењу "странац", које је реч "Немац" имала као полазну тачку.“

Милош Тривунац, *О Немцима*, 1912.

Извор: <https://www.rastko.rs/rastko/delo/10190>